

Sv. Justin
v patrističnih besedilih

Razgovor z Judom Trifonom

II. Ko sem bil torej v takšnem duhovnem stanju, da sem se želel izpolniti z globokim mirom in zbežati pred človeško potjo, sem odšel ne neki kraj nedaleč od morja. Ko sem prispel blizu kraja, kjer sem se nameraval naužiti samote, mi je v majhni razdalji sledil siv starec, prijetnega videza, ki je razodeval blago in dostojanstveno nrav. Ko sem se obrnil k njemu, sem se ustavil in ga pozorno pogledal.

Rekel je: »Me poznaš?«

Odgovoril sem, da ne.

»Zakaj me torej gledaš s takšnim zanimanjem?«

»Čudim, se« sem odvrnil, »da si se znašel na istem kraju kot jaz. Nisem slutil, da bom tu videl kakšnega človeka.«

On pa mi je rekel: »Skrbi me za nekaj sorodnikov, ki so se odselili. Zato sem prišel, da poizvem nekaj v zvezi z njimi, če se bodo od kod pojavili.« Vprašal me je: »Kaj pa ti iščeš tukaj?«

Odgovoril sem: »Veselijo me takšni kraji. Moj pogovor s samim seboj ni oviran, saj ti na neki način ne delujejo proti njemu. Za ljubezen do besede/smisla so takšni kraji nadvse učinkoviti.«

(...)

VIII. Ko je rekel to in še mnogo drugega, za obnovo česar zdaj ni primeren čas, je odšel, še prej pa me je spodbudil, naj si za to prizadevam. Nikoli več ga nisem videl, toda v duši se mi je takoj vžgal ogenj in prevzelo me je hrepenenje po prerokih in tistih možeh, ki so Kristusovi prijatelji. Ko sem pri sebi razmišljal o njegovih besedah/naukih, sem odkril, da je le to resnična in koristna filozofija.

Tako torej in zaradi tega sem postal filozof. Želel pa bi, da bi vsi ljudje to tako začutili v srcu kot jaz in da ne bi bili oddaljeni od besed/naukov Odrešenika.

Prevedel Gorazd Kocijančič.

Apologija
(Zagovor krščanstva)

II. Pamet zahteva, da resnično pobožni možje in filozofi spoštujejo in ljubijo zgolj resničnost ter nočejo slediti mnenjem starih, če so ta napačna. Saj nravno zdrava pamet ne veleva samo tega, da se ne smemo ravnati po ljudeh, ki so kaj krivičnega storili ali učili, ampak da mora tisti, ki ljubi resnico, njo ljubiti bolj kot nje, da mora pravično govoriti in delati, četudi mu grozi smrt. O vas govorijo, da ste res pobožni in modri, in povsod je slišati, da ohranjate pravičnost in da imate zelo radi izobraženost; če pa je to tudi res tako, se bo pokazalo. S tem spisom namreč stopamo pred vas, ne da bi se vam prilizovali ali govorili, kar bi vam bilo všeč, ampak prihajamo terjat, da presodite po natančnem in raziskujočem razmisleku, ne da bi bili pri tem ujeti v predsodek ali željo ugajati praznovernim ljudem in ne da bi vas vodila nerazumna strast in bi se zanašali

na dolgotrajen slab glas o nas, ker bi tako sami sebe obsodili. Mi smo namreč prepričani, da nam ne more nihče nič hudega storiti, če nam ne dokaže, da smo naredili kaj slabega, ali očitno spozna, da smo zli. Lahko nas usmrtite, ne morete pa nam škodovati.

III. Da pa bi se te besede ne zdele komu nespametne in predrzne, zahtevamo, naj se preišče, kar nam očitajo, in če se izkaže, da je res tako, naj se storilci kaznujejo, kakor je prav. Če pa ne more nihče ničesar dokazati, resnična pamet pravi, da ne smete zaradi zlobne govorice delati krivice nedolžnim ljudem.

(...)

XVII. Davke in druge dajatve, ki ste jih določili, skušamo vašim uradnikom vedno plačevati prej kot vsi drugi, kakor nas je on učil. Takrat so namreč prišli nekateri in ga vprašali, ali se mora dajati cesarju davek. In odgovoril je: »Povejte mi, čigavo podobo ima denar?« Rekli so: »Cesarjevo.« In odgovoril jim je: »Dajte torej cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je Božjega.« Zato sicer molimo samo Boga, vama pa z veseljem služimo v drugih rečeh, saj vaju priznavamo za cesarja in vladarja nad ljudmi, in molimo, da bi imela poleg cesarske oblasti tudi нравno mišljenje.

(...)

XXIV. Kljub temu, da govorimo podobno kot Grki, nas samo zaradi Kristusovega imena sovražijo in morijo kot grešnike, čeprav nikomur ne delamo krivice. Drugi ljudje drugod pa častijo drevesa, reke, miši, mačke, krokodile in domala vse živali, ki niso dovezetne za smisel, ne vsi povsod istih, marveč ene tu, druge drugje, tako da se morajo drug drugemu zdeti brezbožni, ker ne častijo istih reči. Edino, kar lahko nam očitata, je, da ne častimo istih bogov kakor vi in ne opravljamo pitnih daritev in dišav darovanega mesa za umrle ter vencev in daritev za (svete) kipe. Natančno veste, da ista bitja veljajo pri njih za bogove, pri drugih za zveri in spet pri drugih za daritvene živali. (...)

LXI. Zdaj pa hočem razložiti, kako nas je Kristus prenovil, da smo se posvetili Bogu, da se ne bi zdel neiskren v svoji razlagi, če bi to izpustil. Kdor se je prepričal in veruje, da je resnično, kar učimo in govorimo, ter obljubi, da bo mogel tako živeti, ga poučimo, kako naj moli in s postom prosi Boga, naj mu odpusti, kar je prej zagrešil. Z njim molimo in se postimo tudi mi. Nato ga povedemo na kraj, kjer je voda, in je preroben tako, kakor smo se prerodili tudi mi sami. V tej vodi se namreč okopa v imenu Boga, Očeta in Gospodarja vesoljstva, in našega Odrešenika Jezusa Kristusa in Svetega Duha. Kajti Kristus je rekel: »Če se ne prerodite, ne pridete v nebeško kraljestvo.« (...)

LXV. Po tej kopeli torej peljemo tistega človeka, ki je prišel do trdnega prepričanja in se nam je pridružil, k t. i. »bratom«, na kraj, kjer so zbrani, da bi vneto skupaj molili zase, ta tistega, ki je bil razsvetljen, in za vse druge vsepovsod, da bi spoznali, kar je resničnega, in bili tudi v delih dobri člani občestva in bi se držali zapovedanega, da bi dosegli večno odrešenje. Ko nemo moliti, se pozdravimo med seboj s poljubom. Nato se prinese predstojniku kruh bratov in kelih z vodo in vinom. On to sprejme in naslovi hvalo in slavo na Očeta vesoljstva po imenu Sina in Svetega Duha in se dolgo zahvaljuje, da nas je spoznal za vredne teh darov. Ko konča molitve in

zahvalo mu vse navzoče ljudstvo pritrdi, rekoč: »Amen.« »Amen« pomeni v hebrejskem jeziku: »Zgodi se.« Ko se predstojnik zahvali in mu vse ljudstvo pritrdi, dajo tisti, ki se pri nas imenujejo diakoni, vsakemu od prisotnih zaužiti kruh zahvale, vino in vodo ter to odnesejo tudi tistim, ki niso navzoči.

LXVI. Ta hrana se imenuje pri nas »evharistija«. Nihče je ne sme prejeti razen tistega, ki veruje, da je resnično, kar učimo, in se je skopal v kopeli za odpuščanje grehov in preropenje ter tako živi, kakor je Kristus učil.

(...)

Prevedla Franc Ksaver Lukman in Gorazd Kocijančič.

Mučeništvo svetih mučencev Justina, Haritona, Haritoje, Evelpista, Hieraksa, Pajona in Liberijana

1. V času krivičnih in silnih bojnikov za malikovalstvo so se po mestih in na deželi razglašali brezbožni odloki zoper pobožne kristjane, da bi jih prisilili darovati ničevim malikom. Prijeli so torej zgoraj imenovane svete in jih pripeljali pred rimskega prefekta, Rustika po imenu.

2. Ko so jih pripeljali, je prefekt Rustik rekel Justinu: »Predvsem se podvrzi bogovom in bodi pokoren cesarju! – Justin je dejal: »Brez graje in neoporečno se je podvreči zapovedim našega Odrešenika Jezusa Kristusa.« – Prefekt Rustik je rekel: »Kakšnega nazora se oklepaš?« – Justin je dejal: »Skušal sem se poučiti o vseh nazorih, vdal pa sem se resničnim naukom kristjanov, čeprav niso všeč njim, ki napačno mislijo.«

Prefekt Rustik je rekel: »Tisti nauki so ti torej všeč, nesrečnež?« Justin je dejal: »Seveda, saj grem za njimi s pravim namenom.« – Prefekt Rustik je rekel: »Kakšen namen je to?« – Justin je dejal: »Da častimo krščanskega Boga, ki verujemo, da je eden, ki je od začetka naredil in ustvaril vse stvarstvo, vidno in nevidno, in Gospoda Jezusa Kristusa, božjega Sina, ki so ga preroki napovedovali, da pride človeškemu rodu oznanjat odrešenje in učiti lepih naukov. Tudi jaz sem človek in menim, da govorim le neznatne besede v primeri z njegovim neskončnim božanstvom; priznavam pa prerokom zmožnost, da so namreč njega, ki sem ga imenoval božjega Sina, vnaprej naznanjali. Vedi namreč, da so preroki po navdihnjenju od zgoraj napovedovali njegov prihod med ljudi.«

(...)

5. (...) Prefekt Rustik je razglasil sodbo takole: »Ti, ki niso hoteli bogovom darovati in poslušati cesarjevega ukaza, naj se bičajo in odvedejo, naj se jim za kazen vzame glava, kakor zakoni veleajo.«

6. Sveti mučenci so slavili Boga, šli na določen kraj, dali glave in spolnili svoje pričevanje ter izpovedali našega Odrešenika. Verniki so skrivaj odnesli trupla in jih na primernem kraju pokopali s pomočjo milosti našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki mu gre slava na vekov veke. Amen.

Prevedel Franc Ksaver Lukman, priredil Ivan Pojavnik.